

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/225819,Robert-Jankowski-22-lipca-Korzenie-najwiekszego-swiet-PRL.h>
tml

27.02.2026, 01:49

Robert Jankowski: 22 lipca. Korzenie największego święta PRL

Dzień 22 lipca w okresie PRL rokrocznie był uroczystością obchodzoną jako Narodowe Święto Odrodzenia Polski.

[Partia komunistyczna](#) [Propaganda](#)

22.07

XXV-lecie Polski Ludowej. Przemarsz pododdziałów Centrum Szkolenia WSW z okazji Narodowego Święta Odrodzenia Polski (22 Lipca) na placu Defilad w Warszawie. Warszawa, 22 lipca 1969 r. (fot. z zasobu IPN)

Według oficjalnej narracji tego dnia – 22 lipca 1944 r. – w zajętej przez Armię Czerwoną po przekroczeniu Bugu Chełmie powstał Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego, który wydał odezwę do narodu polskiego.

Kłamstwo założycielskie

W rzeczywistości PKWN powstał pod kuratelą Stalina 21 lipca w Moskwie z przekształcenia Delegatury Krajowej Rady Narodowej dla Terenów Wyzwolonych, skupiającej polskich komunistów ze Związku Patriotów Polskich, przebywających w ZSRS, i przedstawicieli KRN – samozwańczego parlamentu powstałego na bazie Polskiej Partii Robotniczej – z kraju.

Na czele PKWN stanął Edward Osóbka-Morawski, wiceprzewodniczącymi zostali: Wanda Wasilewska i Andrzej Witos, z ważniejszych zaś resortów resort obrony objął Michał Rola-Żymierski, a resort bezpieczeństwa publicznego Stanisław Radkiewicz.

22 lipca 1944 r. radio moskiewskie podało komunikat o powstaniu PKWN i ogłosiło treść „Manifestu PKWN do narodu polskiego”. Z moskiewskiej drukarni wyszła również pierwsza drukowana wersja manifestu.

Uzurpacja

Manifest, obok datowanego na 21 lipca 1944 r. w Warszawie dekretu KRN o utworzeniu PKWN i podaniu jego składu, a także kolejnych postanowień KRN, w swej głównej treści legitymizował powstanie PKWN przed polskim społeczeństwem, twierdząc, iż „Krajowa Rada Narodowa, powołana przez walczący naród, jest jedynym legalnym źródłem władzy w Polsce”, natomiast

„Emigracyjny »rząd« w Londynie i jego delegatura w Kraju jest władzą samozwańczą, władzą nielegalną”.

Następnie manifest m.in. wzywał do walki z Niemcami u boku Armii Czerwonej, zapowiadał ścisły sojusz ze Związkiem Sowieckim, odbudowę kraju i przeprowadzenie szeregu reform społecznych, w tym reformy rolnej, oraz nabytki terytorialne kosztem Niemiec.

Manifest nie odnosił się natomiast do polskiej granicy wschodniej ustalonej przez traktat ryski, a jedynie stwierdzał, że „w drodze wzajemnego porozumienia” powinna ona być uregulowana

„zgodnie z zasadą: ziemie polskie – Polsce, ziemie ukraińskie, białoruskie i litewskie – Radzieckiej Ukrainie, Białorusi i Litwie”,

a więc *de facto* na podstawie kryteriów etnicznych. Pobrzmiwała już w nim zapowiedź zmian granic z korzyścią dla Związku Sowieckiego.

27 lipca 1944 r. w Moskwie przedstawiciele PKWN w tajnym porozumieniu z ZSRS ustalili wschodnią granicę RP na linii Curzona i zrzekli się w imieniu Polski na jego rzecz Kresów Wschodnich.

Od 1 sierpnia 1944 r. siedzibą PKWN stał się Lublin, będący pierwszym dużym polskim miastem położonym na zachód od linii Curzona.

[Czytaj artykuł Roberta Jankowskiego 22 lipca. Korzenie największego święta PRL na portalu przystanekhistoria.pl](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Partia Komunistyczna, Propaganda

Artykuł